

Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelma 2025-26

Päiväkodin johtajan tervehdys

Koirjärven päiväkodissa lukuvuosi 2025-2026 on lähtenyt vauhdilla käyntiin innokkaiden eskarilaisten toimesta, tutustuen toisiin sekä vahvistamalla me-henkeä. Tavoitteemme on oppia uutta yhdessä sekä arvioida ja kehittää toimintaamme jatkuvasti ja lapsilähtöisesti. Lukuvuosisuunnitelma on laadittu lasten osallisuutta ja hyvinvointia painottaen, hyödyntäen Lasten Forssa III -kyselyn tuloksia, Valssi-laadunarviointityökalua, talousarviokirjan tavoitteita sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämissuunnitelmia. Tänä lukuvuonna voimaan astunut valtakunnallinen oppimisen tuen uudistus tuo mukanaan uusia toimintatapoja. Uudistuksen myötä opetellaan yhdessä toimimaan uudistettujen periaatteiden mukaisesti. Tuki toteutetaan joustavasti osana arjen toimintaa, ja jokaisella lapsella on oikeus saada tarvitsemansa tuki mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Koirjärven päiväkodin esiopetuksen arvoperusta rakentuu valtakunnallisen esiopetuksen opetussuunnitelman arvojen sekä Forssan kaupungin arvopohjan mukaisesti. Toimintakulttuurimme keskiössä ovat lapsilähtöisyys, osallisuus, inklusiivisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Forssan seudulla esiopetuksen yhteiseksi teemaksi on valittu osallisuus, ja tarkennettuna tavoitteena on, että lapset ovat esiopetustoiminnan suunnittelun lähtökohtana. Toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan säännöllisesti yhdessä lasten kanssa, heidän kiinnostuksen kohteitaan ja vahvuuksiaan kuunnellen. Leikki, toiminnallisuus ja positiivinen pedagogiikka ovat keskeisiä oppimisen välineitä. Koirjärven päiväkodissa toimitaan lapsiystävällinen kunta -periaatteiden mukaisesti. Henkilökunta pysähtyy lasten tarpeiden ja tunteiden äärelle, kuuntelee heitä aidosti ja on läsnä. Jokainen lapsi kohdataan arvokkaana yksilönä.

Koko Koirjärven koulu-päiväkodin toiminta perustuu Vihreän Lipun kestävän kehityksen ohjelmaan. Vuosittain vaihtuva lapsiraati suunnittelee yhteisön ympäristötoimintaa. Kaudella 2025–2026 teemana jatkuu viime vuoden tapaan Terve elämä. Päiväkotitoiminta on saavuttanut Vihreän Lipun kestävän tason, ja sen ylläpitämiseksi tehdään työtä päivittäin.

Tarkemmin pääsette tutustumaan yksikön tavoitteisiin alla olevasta esiopetuksen suunnitelmasta sekä päiväkodin vuosisuunnitelmasta sekä tutustumaan tavoitteisiimme, joita on muun muassa liikuntakasvatuksen ja kuvatuon lisääminen sekä kielitietoisuuden vahvistaminen.

Koulu-päiväkotimme leimaa positiivisesti ja vahvasti yhteisöllisyys mikä ulottuu koteihin ja kylille asti yhteistyönä ja yhteisen vastuun kantamisena. Koirjärven kannatusyhdistys tukee toimintaamme merkittävästi sekä järjestää lapsille mieleenpainuvia elämyksiä eri vuodenaikoina. Yhteistyö huoltajien kanssa on meille tärkeää. Toivomme avointa vuoropuhelua ja yhteistä sitoutumista lapsen oppimispolun tukemiseen. Kiitämme luottamuksesta ja toivotamme kaikille antoisaa esiopetusvuotta!

Ystävällisin terveisin,
Anna Peltonen
Päiväkodin johtaja

Lukuvuosisuunnitelman käsittely

TAVOITE: lukuvuosisuunnitelma on koko yhteisön käsikirja sekä suunnitteluun osallistumisen ja kuulemisen väline.

Esiopetuksen lukuvuodensuunnittelu on koko yhteisön asia - henkilökunta, lapset, huoltajat ja erilaiset sidosryhmät. Suunnitelmatyötä johtaa päiväkodin johtaja. 1.8.2025 voimaan astunut opetussuunnitelman uudistus velvoittaa mm. tuen suunnitteluun entistä tarkemmin. Lisäksi lukuvuosisuunnitelman merkitys arjen työkaluna korostuu entisestään. Suunnittelun ja arvioinnin aikataulu lukuvuonna 25-26:

Ajankohta	Aihe	Toteutustapa
Kevät -25	Yleinen tulevan lukuvuoden suunnittelu esiopetusyksiköissä.	Päiväkotien henkilökuntakokoukset, varhaiskasvatuksen esihenkilöpalaverit, huoltajille ja lapsille toteutettavat kyselyt ja muu osallistaminen. Esim. tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely.
Kesä -25	Suunnitelman pohjan laatiminen	Varhaiskasvatuspäällikkö laatii yksiköille yhteisen suunnitelmapihjän.
elokuu	Suunnitelman pohjan hyväksyminen.	Esiopetusyksiköiden johtajien kokous.
Elo-syyskuu	Suunnitelman laatiminen yksiköissä.	Käsittely vähintään seuraavissa kokouksissa (suluissa esimerkkiaiheita): <ul style="list-style-type: none"> • henkilöstökokous (koko suunnitelma) • yhteisöllinen OHR (opiskeluhuollon osuus) • vanhempainyhdistyksen kokous (vanhempainyhdistyksen toimintasuunnitelma) • kulttuurikasvatussuunnitelman työryhmä (kulttuurikasvatuksen vuosikello) • tiimit/kehittämisryhmät (tiimien toimintasuunnitelma) • turvallisuusryhmä (turvallisuustoiminta)
Syyskuu	Sivistyslautakunnan hyväksyntä	Huomioitavaa, että lukuvuosisuunnitelma ei ole lukkoon lyötävä asiakirja vaan toiminta tulee, esimerkiksi tuen osalta, suunnitella ja arvioida läpi vuoden.
Syyskuu	Huoltajien ja lasten tiedottaminen.	Lautakunnan käsittelyn jälkeen suunnitelma julkaistaan Wilmassa sekä tiedotetaan niin lapsille kuin huoltajille mistä suunnitelma löytyy. Päiväkodin johtaja vastaa tiedottamisesta.
Loka-maaliskuu	Seuranta ja päivittäminen tarvittaessa	Suunnitelman toteutumista etenkin tuen osalta seurataan aktiivisesti ja päivitetään mahdollisten muutosten ilmaantuessa. Päiväkodin johtaja vastaa päivittämisestä.
Huhtikuu	Suunnitelman toteutumisen arviointi.	Vähintään edellä suunnitteluvaiheessa mainitut ryhmät arvioivat oman toimintansa toteutumisen sekä kirjoittavat tästä toimintakertomukseen. Lasten ja huoltajien kuuleminen suunnitelman toteutumisessa, esim. kysely.
Huhti-toukokuu	Uuden lukuvuoden suunnitelman laatimisen aloitus.	Yhteistyössä aiemmin mainittujen ryhmien kanssa.

Esiopetusyksikön perustiedot

Päiväkodin tiedot

Koirjärven koulu-päiväkot

Pukkilantie 131

31130 Forssa

Päiväkodin johtaja

Anna Peltonen

anna.peltonen@edu.forssa.fi

040-4837965

Esiopetuksen henkilökunta

Varhaiskasvatuksen opettaja Mirka Oras

Varhaiskasvatuksen sosionomi Salla Nygren

Varhaisen tuen ohjaaja Pia Jauhainen

Kojjärven yksikössä varhaiskasvatuksen erityisopettajana Amanda Perho

Lapset esiopetuksessa

Lapsien lukumäärä yhteensä	7
Kuljetuksessa	3

Opiskeluhuollon henkilöstö ja toimintasuunnitelma

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan esiopetuksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko esiopetusyhteisössä edistetään lasten oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllistä opiskeluhoollota toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat. Kaikkien esiopetuksessa lasten kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoollopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä lasten ja esiopetusyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja esiopetuksen välistä yhteistyötä. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoolloryhmä huolehtii yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Lisäksi ryhmä suunnittelee, miten lasten ja yhteisöjen hyvinvointiin liittyvien kyselyjen vastauksia hyödynnetään sekä suunnittelee ja käynnistää esiopetuksen ja kotien välistä yhteistyötä. Opiskeluhoolloryhmä tekee vuosittain yhteistyötä nivelvaiheissa yhteistyötahojen kanssa esimerkiksi kouluun tutustumisen ja ryhmäytymisen osalta.

Yhteisöllinen opiskeluhoolloryhmä muodostuu opiskeluhoollon henkilökunnan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajien, esiopetuksen henkilökunnan ja huoltajien edustajista. Yhteisöllistä opiskeluhoolloryhmää esiopetusyksikössä johtaa Päiväkodin johtaja Anna Peltonen. Ryhmät kokoontuvat vaihtelevalla kokoonpanolla vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana sekä laajemmalla kokoonpanolla tarvittaessa.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle lapselle annettavia opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja, neuvolapalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoollota. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu lapsen sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Huoltaja ei voi kieltää alaikäistä lastaan käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Neuvolapalvelut

Alle kouluikäiset lapset ovat neuvolan asiakkaita ja esiopetusikäisille kuuluu ikäryhmän mukaiset neuvolapalvelut. Neuvolan terveydenhoitajan työhön kuuluu lapsen terveen kasvun ja kehityksen seuraaminen ja tukeminen.

Koulupsykologi ja -kuraattori

Koulupsykologin ja -kuraattorin tehtävänä on edistää esiopetusyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä lasten, perheiden ja muiden läheisten kanssa, tukea ja ohjausta antaen. Lisäksi tehtävänä on tukea lasten oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Koulupsykologit ja -kuraattorit tekevät yhteistyötä lasten ja heidän vanhempiansa kanssa, varhaiskasvatuksen opettajien ja esiopetuksen muun henkilökunnan kanssa sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Koulupsykologiin ja -kuraattoriin voivat olla suoraan yhteydessä lapsi / huoltaja itse tai joku muu lapsen tunteva henkilö. Lisäksi esiopetuksen työntekijä tai toinen opiskeluhoollon työntekijä voi olla yhdessä lapsen kanssa suoraan yhteydessä kuraattoriin tai psykologiin.

Koulukuraattorina esiopetusyksikössä toimii Tytti Hirvonen.

Koulupsykologina Kojjärven koulu-päiväkodilla työskentelee Iiris Vainio. Työaika jakautuu useampaan yksikköön.

Kuraattori ja psykologi ovat paikalla esiopetusyksikössä erikseen sovittaessa.

Kuraattorin ja psykologin tavoittaa Wilman kautta, sähköpostilla, puhelimitse tai esiopetuksen henkilöstön kautta.

Esiopetusyksikön toimintaperiaate ja arvoperusta

Esiopetusyksikkömme arvoperusta rakentuu esiopetuksen opetussuunnitelman arvoista sekä Forssan kaupungin arvopohjan perusteella.

Esiopetusyksikön inklusiivisen toimintakulttuurin perustana on lapsilähtöisyys ja jokaisen lapsen yksilöllinen huomiointi. Esiopetusyksikön henkilökunta tukee jokaisen lapsen kuulumista vertaisryhmään ja kuuluvuuden tunnetta esiopetusyhteisöön. Eriaisuudesta keskustellaan avoimesti ja jokainen lapsi kohdataan sellaisena kuin hän on. Henkilökunta pysähtyy lasten tarpeiden ja tunteiden äärelle ja antaa lapsille aikaa. Lapset kohdataan sensitiivisesti ja heitä kuunnellaan aidosti. Henkilökunta toimii vuorovaikutuksellaan esimerkkinä lapsille ja huolehtii toisia kunnioittavasta ja arvostavasta vuorovaikutustavasta.

Lasten osallisuus ohjaa esiopetuksen kaikkea toimintaa. Lapset otetaan aktiivisesti mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin ja toiminta suunnitellaan siten, että jokaisella on mahdollisuus osallistua toimintaan. Positiivinen pedagogiikka nähdään keskeisenä osana esiopetuksen toimintakulttuuria ja osallisuuden vahvistamista. Lasten kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet huomioidaan ja toiminta rakentuu näiden pohjalle. Esiopetuksen henkilökunta huolehtii, että jokainen lapsi saa positiivista palautetta ja onnistumisen kokemuksia huomioidaan aktiivisesti.

Koko koulu-päiväkodin toiminta perustuu Vihreän Lipun toimintaan ja arvoihin. Vihreä Lippu on kestävän kehityksen ohjelma ja ympäristösertifikaatti kasvatusalalle. Koulu-päiväkodin lapsista muodostuu vuosittain vaihtuva raati, joka kokoontuu vähintään kymmenen kertaa vuodessa ja suunnittelee koko yhteisölle Vihreän Lipun toimintaa. Viime vuonna raatilaiset valitsivat Teemaksi Terve elämä ja se jatkuu tulavallakin toimintakaudella 2025-2026. Raatiin kuuluu kaksi 5-vuotiasta ja kaksi 6-vuotiasta sekä ensimmäisestä luokasta kuudenteen luokkaan asti oppilaita sekä päiväkodin ja koulun henkilökuntaa. Koulu-päiväkotimme on saavuttanut kestävän tason Vihreässä Lipussa ja sen ylläpitämiseksi teemme töitä arjessa päivittäin.

Esiopetusyksikön kehittäminen ja tavoitteet

Tiimit/kehittämisryhmät

Tiimien sekä koko talon henkilökuntapalaverien lisäksi yksikössä kokoontuu säännöllisesti varhaiskasvatuksen opettajat. Koko kaupungin varhaiskasvatuksen tasolla kokoontuu pedagogiatimi sekä esiopettajien tiimi. Yksikön esiopettaja, erityisopettaja sekä päiväkodin johtaja kuuluvat kyseisiin koko vakan tiimeihin. Esiopetusyksikössä työskentelevä sosionomi osallistuu varhaiskasvatuksen sosionomien yhteiseen tiimiin. Koirjärven päiväkodin henkilökunnasta löytyy vetäjät myös varhaiskasvatuksen liikuntavastaaville, lukemisen edistämisyryhmälle(liukurit) sekä digipedagogiikattiimille(diggarit). Kyseiset tiimit kokoontuvat tarpeen mukaan/ennelta sovittuina aikoina.

Kehittämis- ja arviointikohteet

Esiopetusyksikössä toimintaa kehitetään erilaisten kyselyiden ja arviointien pohjalta. Tulevana lukuvuonna arvioitavia tavoitteita ovat tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskyselyn pohjalta nousseet tavoitteet sekä lukuvuoden tavoitteet. Nämä tavoitteet löytyvät tarkemmin kohdista "kehittämiskohteet ja niiden arviointi" sekä "lukuvuoden tavoitteet ja painotukset".

Oppimista tukeviin opetusjärjestelyihin on tekeillä henkilökunnan perehdytysuunnitelma 2025-2026. Suunnitelmaa tullaan hyödyntämään toiminnan kehittämiseen ja arviointiin. Lukuvuoden aikana täytetään inklusiivisen toiminnan "tsekkilista", mikä laaditaan kaupungin tasolla inklusiivisen toiminnan arviointiin ja kehittämiseen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Tasa-arvo- sekä yhdenvertaisuuslakien mukaan esiopetuksessa tulee olla toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma sekä suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi. Suunnitelma on osa yksikön lukuvuosisuunnitelmaa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tulee sisältää:

- selvitys oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta
- tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi
- arvio aikaisemman suunnitelman toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Keväällä 2025 perustettiin Forssan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmatyöryhmä. Ryhmän tehtävänä oli valmistella selvitys oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta. Selvitys toteutettiin kyselyillä, jotka osoitettiin sekä oppilaille että huoltajille, sekä esiopetuksessa toiminnallisin menetelmin arkea havainnoiden. Ryhmä kokosi tulokset yksiköittäin ja ne on toimitettu yksiköille tarvittavien toimenpiteiden suunnittelua varten. Ryhmä toimii jatkossa ohjausryhmänä, joka avustaa ja seuraa koulujen tasa-arvoseelvityksiä ja toimenpiteitä.

Kehittämiskohteet ja niiden arviointi

Koirjärven päiväkodissa on toteutettu keväällä 2025 tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysely huoltajille. Kyselystä nousseiden asioiden pohjalta yksikön kehittämiskohteiksi on valittu:

- **Arjen tilanteita ja oppimisympäristöjä tarkastellaan säännöllisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta**
- **Lapsia ohjataan toimimaan toisia kunnioittavasti ja puuttumaan epäasialliseen käytökseen.** Konkreettiset toimenpiteet ja niiden arviointi suunnitellaan syksyn aikana koko henkilökunnan kanssa.
- **Tunnekuvien käytön lisääminen ja huoltajille asiasta tiedottaminen**

Esiopetuksen yleinen järjestely

Lukuvuoden työaika

Syyslukukausi	21.8.2025-19.12.2025
syysloma (VKO 42)	13.10.-19.10.2025
joululoma	20.12.2025-6.1.2026
Kevätlukukausi	7.1.2026-29.5.2026
talviloma (vko 9)	23.2.-1.3.2026
pääsiäinen	3.-6.4..2026
vappu	1.5.2026
helatorstai	14.5.2026

Poissaolojen seuranta

Forssan esiopetuksessa ei velvoiteta anomaan lomaa Wilman kautta. Esiopetuksen henkilökunta seuraa esioppilaiden osallistumista esiopetukseen Päikky sovellukset kautta ja mikäli huolta nousee, asiasta keskustellaan yhdessä huoltajien kanssa.

Kuljetus

2025-2026 Koirjärven koulu-päiväkodin eskarilaiset kulkevat:

Taksi J. Korsi Oy, puh 0400 311 400

Koivuhuhta Oy, puh. 050 3008686

Lisätietoja koulukuljetuksista löytyy Forssan kaupungin internet-sivuilta: <https://www.forssa.fi/kasvatus-ja-opetus/perusopetus/koulukuljetukset/>.

Syksyn 2025 aikana käynnistetään koulukuljetusperiaatteiden päivittytyö.

Turvallisuustoiminta

Jokaisessa yksikössä on laadittuna yhteneväiset, mutta kuitenkin yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat. Suunnitelmat päivitetään kauden alussa. Vuosittain pidetään poistumisharjoitukset ja lisäksi yksiköissä on omat nimetyt turvallisuusvastaavat. Koulu-päiväkodilla on ollut tähän asti yksi turvallisuusvastaava koulun puolelta, mutta tälle

toimintakaudelle valitsimme oman turvallisuusvastaavan myös päiväkodin puolelta. Esiopetusryhmän henkilökunta kouluttaa esioppilaita turvallisuus teemaan, muun muassa soittamaan hätänumeroon ja turvalliseen liikkumiseen liikenteessä.

Koulutus, perehdytys ja harjoittelu

Henkilöstölle

- Perehdytys turvallisuusohjeisiin: uudet työntekijät perehdytetään yksikön turvallisuuskäytäntöihin, kuten poistumisreitteihin, hätätilanteiden toimintamalleihin ja riskienhallintaan. Yksikön turvallisuusvastaava järjestää turvallisuuskävelyn perehdyttäen kyseisiin asioihin.
- Säännölliset harjoitukset: poistumisharjoitukset, sisälletuloarjoitukset, ensiaputilanteiden läpikäynti.

Lapsille

- Turvallisuuskasvatus osana arkea: liikenneturvallisuus, tulipalotilanteet, hätätilanteessa toimiminen (esim. 112-soitto).
- Leikin kautta oppiminen: pelit ja tarinat, joissa harjoitellaan turvallista toimintaa.
- Poistumisharjoitukset: lapsille suunnatut, ikätasoiset harjoitukset hätätilanteita varten.

Säännöt

Esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa olevia sääntöjä:

Sisä- ja pihäsäännöt ovat yhteiset koko päiväkodissa ja ne on pohdittu turvallisuus sekä toiminnallisuus huomioiden. Sääntöjä tarkastellaan vuosittain ja muokataan/poistetaan tarvittaessa. Jokaisella ryhmällä on myös omat ryhmän säännöt, jotka ryhmän lapset ovat suunnitelleet yhdessä. Ryhmien säännöissä painottuu kaveritaidot ja toisen huomioiminen.

Toista kunnioittavan käytöksen suunnitelma

Kojjärven toista kunnioittavan käytöksen suunnitelma 2024-2025. Päivitetään 2025-2026 kauden aikana.

<https://peda.net/forssa/perusopetus/kojarvi/pikku-mestarit/suunnitelmat/tkks>

Kriisisuunnitelma

KOIJÄRVEN PÄIVÄKODIN KRIISISUUNNITELMA

1Johdanto

Tämä on Forssan kaupungin varhaiskasvatyksikköön tehty kriisisuunnitelma. Kriisisuunnitelmalla varaudutaan koko yhteisöä tai sen jäseniä koskettaviin äkillisiin kriiseihin ja traumaattisiin tilanteisiin. Kriisisuunnitelma ohjaa toimintaa ja psykososiaalista tukea ja jälkihoitoa erilaisissa äkillisissä kriiseissä. Kriisisuunnitelma ohjaa psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämistä myös pelastautumista vaatineiden tilanteiden jälkeen. Suunnitelma sisältää tietoa yleisesti kriiseistä ja traumatisoivista tilanteista, erilaisia mahdollisia kriisitilanteita, toimintaohjeita/-malleja erilaisiin tilanteisiin, tietoa kriisin jälkeen tapahtuvasta toiminnasta ja arvioinnista, sekä miten kriisivalmiutta ylläpidetään varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa on kiinnitetty huomioon enemmän erilaisiin tapahtumiin ja asioihin, mitkä saattavat vaikuttaa varhaiskasvatuksen arkeen, henkilökuntaan, lapsiin, heidän perheisiinsä ja muihin läheisiin. Kriisisuunnitelma tehdään varhaiskasvatyksikön turvallisuussuunnitelman lisäksi. Kriisisuunnitelman tarkoitus ja tavoite on henkilökunnan vahva osaaminen erilaisissa tilanteissa.

2Varhaiskasvatuksen kriisiryhmä ja sen tehtävät

Kriisiryhmään kuuluu varhaiskasvatus- ja hyvinvointipäällikkö, sivistysjohtaja, päiväkodinjohtaja, päiväkodin turvallisuusvastaava ja tarvittaessa työterveyspsykologi ja/tai työterveyshoitaja.

Kriisiryhmän tehtävät:

- kokoontuu kriisitilanteissa mahdollisimman nopeasti
- miettii jatkotoimenpiteitä
- harkitsee asiantuntija-avun tarvetta
- tekee yhteistyötä tarvittaessa sivistys- ja tulevaisuuspalvelualueen turvallisuusryhmän kanssa
- arvioi toteutettuja toimia ja tekee kriisisuunnitelmaan tarvittavat muutokset

Kriisiryhmän kutsuu kokoon päiväkodin johtaja tai tarvittaessa päiväkodin varajohtaja.

3Mikä on kriisi?

Kriisi-käsite on nykypäivänä sekä arki- että ammattikielessä meille jo tuttu. Kriisin alkuperä on kreikan kielessä ja tarkoittaa äkillistä pysähdystä, käännekohtaa, tilannetta, jossa henkilön aiemmat kokemukset ja keinot eivät riitä käsittelemään tapahtumaa. Useimmiten kriisillä tarkoitetaan jotain tapahtumaa ja sen välittömiä seurauksia ihmisessä. Joskus kriisillä tarkoitetaan voimakasta tilannetta, esimerkiksi äkillistä irtisanomista tai puolison yllättävää erohakemusta. Kriisit jaetaan kolmeen osaan:

- Kehityskriisit ovat luonnolliseen kehityskulkuun kuuluvia, mutta ongelmallisia tilanteita. Esimerkiksi vauvan saaminen, uhmaikä tai vanheneminen.
- Elämänkriisit ovat elämän kulkuun kuuluvia pitkäkestoisia rasisustiloja, joita ei satu kaikille. Esimerkiksi vakava pitkäaikaissairaus, ennakoitu konkurssi tai työuupuminen.
- Äkilliset kriisit puolestaan ovat tapahtumia, jotka tuottavat huomattavaa kärsimystä. Esimerkiksi liikenneonnettomuus, tulipalo tai äkillinen vammautuminen

On myös mahdollista, että kaikki kolme kriisimuotoa vaikuttavat ihmiseen yhtä aikaa. Ihmisellä saattaa olla pitkään siedetty stressin tila, kun äkillinen onnettomuus tapahtuu. Reaktiot menevät limittäin, jolloin purkaminen ja toipuminen ovat vaativampia. Kohtaamme kaikki elämän aikana järkyttäviä ja traumaattisia tilanteita, jotka ei kuitenkaan aiheuta traumatisoitumista. Ihmisillä on paljon keinoja ja voimavaroja käsitellä kriisejä ja selviytyä vaikeista tilanteista. Aina ei kuitenkaan omat voimavarat ja selviytymisen tavat riitä, silloin ihminen traumatisoituu.

3.1Trauma

Kun psyykinen kipu on liikaa, reaktiot eivät pääse etenemään, vaan tapahtuma tai jotkin sen osat lukittuvat mieleen tai kehoon. Silloin puhutaan traumasta ja traumatisoitumisen yhteydessä syntyvästä rakenteellisesta dissoasiatiosta. Traumatisoituminen ei ole vain jotain, mitä on tapahtunut menneessä vaan se vaikuttaa nykyhetkessä monin eri tavoin ja näkyy ihmisen arkipäivässä, esimerkiksi syömiseen ja nukkumiseen liittyvinä ongelmina, tunteiden ja mielialan säätelämisen vaikeutena, päihteiden väärinkäyttönä, ahdistuksena ja paniikin tunteina, itsetuhoisina ajatuksina tai käyttäytymisenä tai ihmissuhdeongelmina. Trauma aiheuttaa vaikeuksia kokea turvallisuuden tunnetta, vaikka ympäristö olisikin turvallinen. Lapsen varhainen ja monimuotoinen traumatisoituminen on seurausta luotettavina pidettyjen aikuisten ihmisten kaltoin kohtelevasta käytöksestä, joka voi olla esimerkiksi pahoinpitelyä, seksuaaliväkivaltaa, perushoivan laiminlyöntiä, emotionaalista yksin jättämistä ja rakenteellista väkivaltaa.

Traumatisoivan tilanteen ensihoitona on psykososiaalinen tuki. Traumatisoitumiseen liittyviä oireita, kuten unihäiriöitä voidaan hoitaa perus- ja erikoissairaanhoidossa. Traumatisoitumista hoidetaan psykoterapialla ja joitakin oireita voidaan helpottaa lääkityksellä. Kohti toipumista voidaan päästä kaikella, mikä lisää ihmisen sisäistä ja ulkoista turvallisuuden tunnetta ja tekee päivärytmeistä ja arjesta vakaampia. Kriisiyön tärkein tavoite on tukea äkkiätilanteeseen joutuneen ihmisen voimavaroja toipumisen suuntaan. Hyvin tehty kriisiyty vähentää lääkkeellistä hoitoa, kun luonnollisia mekanismeja tuetaan, tuetaan itsenäistä selviytymistä ja luonnollisia sosiaalisia verkostoja sekä annetaan oikeaa tietoa ihmistä heittelevistä ilmiöistä.

3.2Traumaattisen kriisin vaiheet

Traumaattinen kriisi voidaan jakaa eri vaiheisiin:

- **Sokkivaihe**, jossa ihminen ei tunne fyysistä eikä henkistä kipua. Sokki puuduttaa tunteita ja auttaa ihmistä suojautumaan traumalta (*"ei voi olla totta"* tai *"tämä ei tapahdu minulle"*). Sokkivaihetta voidaan kuvata epätodellisenä olona tai tapahtuminen näkeminen filminauhalla. Sokissa reaktiot ovat yksilöllisiä, toiset voivat lamaantua apaattiseksi ja toimintakyvyttömäksi, toinen voi olla levoton ja tuskainen, joku huutaa tai itkee hysteerisesti. Torjunta, kieltäminen ja tunteiden eristäminen ovat tärkeimmät psyykkiset mekanismit kriisin alkuvaiheessa. Sokkivaihe kestää yleensä hetkistä muutamiin päiviin.
- **Reaktiovaiheessa** ihminen kohtaa todellisuuden ja ymmärtää mitä on tapahtunut. Ihminen käy mielessään paljon kysymyksiä, mitä, missä, milloin. Tunteet saattavat reaktiovaiheessa olla voimakkaita ja tuskallisia. Päivittäisten asioiden hoitaminen saattaa olla vaikeaa tai mahdotonta. Ihminen saattaa reagoida myös fyysisesti, voi tulla vapinaa, sydänoireita, ahdistusta, unettomuutta tai ruokahaluttomuutta. Reaktiovaiheessa ihminen palaa traumaattiseen tilanteeseen uudelleen, joka on tapa käsitellä asiaa. Reaktiovaihe kestää useita viikkoja tai jopa muutamia kuukausia.
- **Työskentelyvaiheessa ja uudelleensuuntautumisessa** ihminen käsittelee traumaattista tapahtumaa realistisesti ja kykenee ymmärtämään omaa elämänsä kokonaisuutena, jonka osa traumaattinen tapahtuma on. Hän voi tehdä suunnitelmia ja muutoksia, jotka auttavat jatkamaan elämää. Tuskalliset tunteet ja miksi-kysymykset ovat tässäkin vaiheessa normaaleja, mutta ihmisiä on enemmän voimavaroja käsitellä niitä. Ihminen löytää taas asioita, joissa haluaa olla mukana. Energia ja toimintakyky palautuvat. Traumaattisen tilanteen jälkeen ihminen joutuu tarkastelemaan arvojaan, jotka asettuvat yleensä uuteen järjestykseen.

4Toimintaohjeita-/malleja eri kriisitilanteisiin

Seuraavissa kohdissa on kuvattuna erilaisia kriisejä ja niihin soveltuvia toimintaohjeita-/malleja.

4.1Vakava vamma, sairaus tai poikkeavuus

Lapsen vakavan sairastumisen tai vammutumisen kohdalla asiasta tiedotetaan henkilökuntaa huoltajien luvalla, myös asiasta kertomisesta muille lapsille päätetään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa sovitulla tavalla. Jos lupaa ei saada, pitää tätä kunnioittaa ja asia käsitellään yleisellä tasolla.

Kroonisissa sairauksista (diabetes, epilepsia, astma) ilmoitetaan huoltajien luvalla muulle henkilökunnalle. Huoltajat ja terveydenhuolto huolehtii henkilökunnan koulutuksesta hoitaa lasta sekä antaa ensiapua tarvittaessa. Päiväkodin muille lapsille pitää selittää asiaa lasten ikätason mukaisesti, jos sairauteen liittyy näkyviä ja pelkoa aiheuttavia oireita, esimerkiksi kouristuksia, kramppeja ja tajuttomuutta.

Työyhteisön jäsenen kohdalla asiasta tiedottaa päiväkodin johtaja. Sairastunut työntekijä saa itse päättää kuinka paljon asiasta kerrotaan. Asiasta ei informoida lapsia ja huoltajia, muuten kuin yleisellä tasolla. Varmistetaan tukitoimet muulle työyhteisölle tarvittaessa.

4.2Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, perheväkivalta, päihteiden käyttö perheessä

Kun lapsi kertoo seksuaalisesta hyväksikäytöstä, väkivallasta tai huoltajien päihteiden käytöstä varhaiskasvatuksessa, häntä pitää pysähtyä aidosti kuuntelemaan. Älä kyseenalaista lapsen kertomusta, yritä selvittää asiasta lisää kuitenkin ahdistamatta lasta tai laittamalla sanoja lapsen suuhun. Kerro lapselle, että hän on rohkea kun uskalsi kertoa ja lupaat selvittää asian niin, että lapsella on hyvä olla.

Ilmoitus päiväkodin johtajalle, jonka kanssa yhdessä päätetään lisätoimista. Riippuen tilanteesta ja asiasta, joko ensin keskustellaan huoltajien kanssa tai otetaan suoraan konsultoiva puhelu lastensuojeluun, mitä tehdään. Seuraavat askeleet ovat lastensuojeluilmoitus ja rikosilmoitus. Varmistetaan, että lapsella on turvallinen olo.

4.3Onnettomuus tai sen uhka varhaiskasvatuksessa tai lähiympäristössä

Asiasta tehdään ilmoitus johtajalle, joka selvittää tilanteen ja päättää miten edetään. Johtaja tiedottaa asiasta henkilökunnalle sekä huolehtii työnjaosta ja toimenpiteistä. Tarvittaessa johtaja kutsuu apuun paikallisen poliisin, palokunnan tai seurakunnan edustajat. Johtaja myös tiedottaa vanhempia tapahtuneesta. Onnettomuuden tai sen uhan sattuessa pitää myös järjestää tarvittaessa kriisiapua ja huolehtia jälkipuinnista. Lapsille kerrotaan vain välttämättömimmät asiat ja lasten ikätason mukaisesti. Lapsia kuunnellaan ja pyritään vastaamaan heidän mieltä askarruttaviin asioihin.

4.4Työyhteisön jäsenen kuolema

Kuolemasta pitää ensimmäiseksi varmistaa tieto ja kerätä faktoja mahdollisuuksien mukaan. Johtajan tehtävänä on tiedottaa henkilökuntaa asiasta. Sovitaan omaisten ja huoltajien kanssa mitä voidaan kertoa muulle henkilökunnalle tai lapsille. Johtaja hoitaa omaisten muistamisen. Kutsuttaessa voi menä siunaustilaisuuteen. Työpaikalla voidaan pitää hiljainen hetki. Työterveyshuolto tarjoaa kriisiapua debriefing-menetelmällä, joka on menetelmä, jolla puretaan hiljattain työyhteisössä tapahtunut äkillinen kriisi tai trauma. Kerrotaan työyhteisölle, mistä voi hakea lisäapua omaan suruun tai ahdistukseen.

4.5Lapsen kuolema

Varmistetaan tietoa ja kerätään mahdollisuuksien mukaan faktoja asiasta. Johtaja tiedottaa henkilökuntaa ja välittää osanotot huoltajille. Huoltajien kanssa sovitaan mitä asiasta voidaan kertoa. Otetaan yhteyttä terveydenhuoltoon, josta saadaan kriisiapua työyhteisölle sekä lapsille tarvittaessa. Lasten reaktioita on tarkkailtava ja varmistettava lasten hyvinvointi. Avoin keskustelu työyhteisössä.

4.6Lapsen lähiomaisen kuolema

Asia varmistetaan ja huoltajien kanssa keskustellaan mitä asiasta saadaan kertoa henkilökunnalle. Tarkkaillaan lapsen reaktioita ja puututaan heti, jos huomataan lapselle ei-tyypillistä käytöstä.

5Lapsen suru ja sen kohtaaminen

Lapsi tarvitsee surussa paljon tukea, apua ja aikuisen läsnäoloa. Ole lapselle läsnä, kuuntele, keskustele avoimesti. Kriisit ja traumatisoivat tilanteet saattavat aiheuttaa lapselle voimakkaita ja pitkäaikaisia reaktioita. Tapahtumia on käsiteltävä lapsen kanssa, vaikka lapsi ei itse puhuisikaan asiasta. Lapset saattavat kuitenkin ajatella asiaa paljonkin. Huoltajien kanssa on hyvä keskustella, miten lapselle on puhuttu tapahtuneesta. Tärkeintä on olla läsnä, hyväksyä ja sanoittaa lapsen tunteet. Lapset tietävät yleensä asioista enemmän kuin aikuiset ajattelevat, tämän takia on tärkeää puhua asioista, jotta lapsi saa vastauksia kysymyksiinsä ja kohdennettua apua omiin tunteisiinsa ja ahdistukseen.

Reaktioita, joita on hyvä tarkkailla lapsen käytöksessä:

- ahdistuneisuus ja pelko
- suru ja ikävöinti
- univaikeudet ja painajaiset

- syyllisyys ja itsesyytökset
- vetäytyminen ja eristäytyminen
- keskittymisvaikeudet
- yliaktiivisuus
- taantuminen
- psykosomaattiset oireet
- viha, ärsyntyvyys
- käytöksen muuttuminen
- ahdistavat ajatukset ja mielikuvat

Varhaiskasvatuksen työntekijät seuraavat lapsen reagoitua lapsen historian tuntien. Joskus lapsen reagoitua alkaa näkymään vasta kuukausien päästä, jolloin on hyvä tiedostaa mitä on aikaisemmin tapahtunut. Varhaiskasvatuksessa voidaan järjestää huoltajien kanssa Lapset puheeksi-keskustelu tai perhe voidaan ohjata perheneuvolaan saamaan lisäapua lapsen surun käsittelyyn.

Linkejä lapsen surun kohtaamiseen:

<https://www.pelastakalapset.fi/ajankohtaista/kriisitilanteen-kohtaaminen/>

<https://mieli.fi/vaikea-elamantilanne/suru-on-osa-elamaa/lapsi-suree-omalla-tavallaan/>

<https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriseihin/>

<http://kauppa.mll.fi/Lapsen+suru.pdf>

<https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/sielunhoito/sururyhmien-ohjaamisohjeita/lapsen-suru>

Lasten kuvakirjoja, joita voi lukea yhdessä lapsen kanssa:

(Kirjastosta löytyy vielä monia aiheeseen sopivia kirjoja, tässä vain murto-osa.)

Atte ja Anna, toivo kantaa, kun meillä on suru. Kirjoittanut Issakainen Tytti, Lindfors Helena ja Rahkonen Pekka. Lasten keskus 2007.

Jukka Hukka ja Iso Hukka, menetyksestä ja surusta selvytyminen. Kirjoittanut McDonald Avril. PS-kustannus 2018.

Tuleeko vaari vielä takaisin? Kirjoittanut Parvela Timo. Wsoy 2009.

Suruposki. Kirjoittanut Härmälä Anna. Kustantamo S&S 2016.

Tyttö ja Naakkapuu. Kirjoittanut Jalonen Riitta ja Louhi Kristiina. Tammi 2004.

6Psykososiaalinen tuki ja jälkihoito

Psykososiaalisen tuen järjestämisestä ja koordinoinnista vastaa varhaiskasvatuksen kriisiryhmä. Psykososiaalinen tuki koostuu akuutista kriisityöstä ja kiireellisestä sosiaalityöstä. Lähtökohdana on, että tukea tarjotaan aktiivisesti kaikille, jotka ovat kokeneet äkillisen järkyttävän tapahtuman. Psykososiaalisen tuen prosessin vaiheita ovat hälytyksen vastaanottaminen, sokkivaiheen tapaaminen ja kriisitapaamiset, seuranta ja jälkihoito. Traumaattisten tilanteiden purku ryhmässä on tärkeää.

7Perehdytys ja harjoittelu

Varhaiskasvatuksen kriisivalmius edellyttää koko varhaiskasvatuksen henkilöstön perehdyttämistä. Kaikilla työntekijöillä tulee olla valmiudet toimia kriisitilanteessa, koska kuka tahansa voi kohdata tilanteen ensimmäisenä.

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulee tutustua suunnitelmaan ja kerrata sen sisältö vuosittain. Uudet henkilökunnan jäsenet perehdytetään suunnitelmaan osana työhön perehdytystä. Perehdytyksestä vastaa turvallisuusvastaava ja sitä koordinoivat yhdessä päiväkodin johtaja ja turvallisuusvastaava. Sivistys- ja tulevaisuuspalvelualueen turvallisuusryhmässä on yhdessä suunniteltu eri yksiköille turvallisuus- ja kriisisuunnitelman pohja, jota voi käyttää mallina oman yksikön suunnitelman toteuttamiseen.

Kriisisuunnitelman tarkoitus on varautua koko yhteisöä tai sen jäseniä koskettaviin äkillisiin kriiseihin ja traumaattisiin tilanteisiin. Korkea varautumisen taso vaatii suunnitelmaan kuuluvien toimintamallien harjoittelua ja käsittelyä sekä ennakoimista.

Varhaiskasvatuksen henkilökunta

- harjoittelee toimintamalleja erilaisissa turvallisuuskoulutuksissa
- ennakoii kriisitilanteita (keskustelu)
- käy läpi suunnitelman vähintään kerran vuodessa

8Kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi

Suunnitelman toteutumista seurataan vuoden aikana turvallisuusvastaavan toimesta. Turvallisuusvastaava yhteistyössä päiväkodin johtajan päivittää ja tarkastaa kriisisuunnitelman vähintään kerran vuodessa. Suunnitelman ja toiminnan arviointia suoritetaan varsinkin harjoitusten ja mahdollisten kriisien jälkeen. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna mukana olleita viranomaistahoja. Arviointimenetelminä voidaan käyttää palaverien lisäksi kyselyjä. Arvioinnissa esiin tulleet epäkohdat selvitetään ja päivitetään suunnitelmaan. Suunnitelmaa päivitetään saadun palautteen ja hyviksi havaittujen käytänteiden mukaan. Päivityksestä ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatusyksikön turvallisuusvastaava yhdessä päiväkodin johtajan kanssa.

Lähteet

Heikkinen-Peltonen, R., Innamaa, M., & Virta, M. (2014). *Mieli ja terveys*. Edita Publishing Oy.

Hipp, T. (2023). Trauma ja traumatisoituminen. Teoksessa J. Matikka. & T. Hipp (toim.), *Traumainformoitu työote*. (ss. 15–27). PS-Kustannus.

Opetushallitus. (2023). *Varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä oppilas- ja opiskeluhuollon suunnitelmat*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatuksen-opetuksen-seka-oppilas-ja-opiskeluhuollon-suunnitelmat>

Palosaari, E. (2007). *Lupa särkyä – kriisistä elämään*. Edita Publishing Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2019). *Työryhmältä 12 suositusta psykososiaalisen tuen kehittämiseksi kriisitilanteissa*. <https://stm.fi/-/tyoryhmalta-12-suositusta-psykososiaalisen-tuen-kehittamiseksi-kriisitilanteissa>

Lääkehoitosuunnitelma

Odotamme Oma hämeen valmisteilla olevaa lääkehoitosuunnitelmaa. Siihen saakka noudatamme vielä vanhaa linkistä löytyvää lääkehoitosuunnitelmaa.

<https://peda.net/forssa/varhaiskasvatus/tjits/>

Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus

Kojjärven päiväkodissa esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus täydentyy samassa ryhmässä ja tiloissa kuin esiopetusta on päivisin. Kaikille täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvalla laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma. Tuen muotona varhaiskasvatuksessa on kolmiportainen tuki.

Opetus

Ryhmät ja ryhmäkoot

Kojjärven päiväkodissa toimii yksi esiopetusryhmä, Ilvekset. Ilvesten ryhmä koostuu tällä toimintakaudella 5-6-vuotiaista lapsista. Esioppilaita on 7 ja viskareita eli 5-vuotiaita on kuusi. Ryhmässä on yhteensä 13 lasta. Ryhmässä työskentelee VO Mirka Oras, VSO Salla Nygren sekä VTO Pia Jauhiainen. Päiväkodissamme työskentelee VEO Amanda Perho. Hän jakaa työaikansa Pihakoivun päiväkodin, Kojjärven päiväkodin sekä päiväkoti Augustinan kesken.

Suurimman osan ajasta 5- ja 6-vuotiaat toimivat yhdessä. Esiopetus- ja viskaritoiminta porrastetaan pienryhmiä käyttämällä. Pienryhmiä muodostetaan muun muassa ryhmän lasten taitotaso ja mielenkiinnonkohteet huomioiden ja ne vaihtelevat ja muokkaantuvat kauden aikana. Eskarissa lapset oppivat asioita monipuolisesti eri oppimistyyliä huomioiden. Toiminnallisuus, positiivinen kannustus ja leikki ovat keskeisessä roolissa. Lasten oppimista ja toimintaa ryhmässä havainnoidaan ja dokumentoidaan säännöllisesti, ja toimintaa kehitetään havaintojen, dokumentoinnin sekä lapsilta tulleiden toiveiden pohjalta.

Toimintaa suunnitellaan huomioiden lasten ja heidän huoltajiensa toiveet.

Esiopetusaika on päivittäin 8.30-12.30 eli 20h/vko. Suurin osa ryhmän lapsista on esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatuksen piirissä.

Lukuvuoden tavoitteet ja painotukset

Lukuvuoden tavoitteet

Liikuntakasvatuksen lisääminen

- Aloitetaan Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma
- Tehdään nykytilan arviointi

Lisätään kuvatuon käyttöä esiopetuksen arjen toiminnassa

- Tiimisopimuksessa määritellään, miten ryhmässä käytetään kuvatukea aktiivisesti eri tilanteissa

Kielitietoisuuden vahvistaminen

- Ryhmässä luetaan vähintään 2 kirjaa viikossa vuorovaikuttaisesti monipuoliset tekstit huomioiden
- Ryhmässä sadutetaan lapsia vähintään 2 kertaa toimintavuoden aikana kuvatuksi tarpeen mukaan apuna
- Aloitetaan suomen kielen pienryhmätoiminta
- Kielipeda -kielitietoisuuden oppimisympäristön arviointi tehdään jokaisessa ryhmässä lokakuun loppuun mennessä ja arvioidaan keväällä huhtikuun loppuun mennessä

Laaja-alainen osaamisen painotus

Esiopetuksessa on seudullisesti valittu yhteiseksi teemaksi osallisuus. (Laaja-alaisen osaamisen osa-alue, osallistuminen ja vaikuttaminen.) Forssan seudun tarkennus tavoitteeksi: Lapset ovat esiopetustoiminnan suunnittelun lähtökohdana siten, että toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan säännöllisesti yhdessä lasten kanssa.

Monikulttuurinen opetus

Esiopetusyksikön toimintakulttuurissa korostetaan kielitietoista opetusta ja erityisesti tarkastellaan lähiympäristössä olevia kieliä. Toiminta-arvona korostuu monikielisyyden näkeminen rikkautena ja erilaisia kieliä arvostetaan. Esiopetusryhmässä tutustutaan monipuolisesti erilaisiin kieli- ja tekstiympäristöön. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet, kulttuurit ja katsomukset. Perheiden toiveet kieleen, kulttuuriin ja katsomuksiin huomioidaan esiopetusryhmän toiminnassa.

Kielitietoinen opetus - kielipedan käyttö

Yksikkömme kaikissa ryhmissä on käytössä kielipeda.

Ohjeistus kielipedan käyttöön:

https://peda.net/forssa/varhaiskasvatus/lomakkeita/shjs/kielipeda/kielipeda-tyovaline-interaktiivinen.pdf/file/download/596bea34105d77eb0dfe55d1bbe66e240864018f/Kielipeda_ty%C3%B6v%C3%A4line_s%C3%A4hk%C3%B6isesti%20t%C3%A4ytett%C3%A4v%C3%A4

Kielitietoisessa opetuksessa korostuu jokaisen osallisuuden vahvistaminen. Esiopetusryhmässä käytetään kommunikoinnin tukena kuvia ja muita tarvittavia keinoja, kuten pikapiirtämistä. Ryhmän aikuiset toimivat esimerkkinä vuorovaikutustilanteissa ja käyttävät selkeää kieltä. Ryhmän monikulttuurisuus tehdään ympäristössä näkyväksi mm. eri kielisin tervehdyksin. Eri kulttuurien juhlat ja tavat huomioidaan toiminnassa ja perheiden toiveet huomioidaan. Esiopetusryhmän kielitietoista oppimisympäristöä arvioidaan Kielipeda -materiaalin avulla ja ympäristöä kehitetään tämän arvion pohjalta. Monikielisten lasten suomen kielen taitoa arvioidaan Kielipeda -materiaalin avulla.

Katsomuskasvatus esiopetuksessa

Esiopetusryhmässä tutustutaan perheiden uskontoihin ja katsomuksiin. Perheiden toiveet eri kulttuurien ja katsomusten juhlista ja tavoista selvitetään ja huomioidaan esiopetuksen toiminnassa mahdollisuuksien mukaan. Esiopetusvuoden aikana katsomuskasvatus muokkautuu vuoden kierron sekä perheiden toiveiden mukaan.

Pedagogisen toiminnan arviointi

Pedagogisen toiminnan arviointia tehdään systemaattisesti koko ryhmän henkilökunnan sekä lasten kanssa. Henkilökunta arvioi toimintaa tiimipalaverissa ja kehittää toimintaa havaintojensa pohjalta. Lapset osallistetaan toiminnan arviointiin tuomalla näkyväksi ryhmän toimintaa ja selvittelemällä heidän mielipiteitään ja toiveitaan. Pedagoginen dokumentointi tehdään sekä lapsille että aikuisille näkyväksi dokumentoimalla toimintaa ryhmän blogiin Pedanettiin. Lasten kanssa käydään blogista läpi aiempaa toimintaa, blogista myös tulostetaan kuvia ryhmätilaan näkyville, niin että esimerkiksi lasten toiveiden toteutumista pystytään seuraamaan ja arvioimaan yhdessä lasten kanssa. Ryhmässä hyödynnetään monia eri lomakkeita sekä lapsikohtaiseen että ryhmän toiminnan arviointiin ja näiden pohjalta suunnitellaan ja kehitetään esiopetustoimintaa.

Lapsikohtaista arviointia tehdään seuraavien lomakkeiden avulla:

- Kielellinen alkukartoitus
- Lukimat (matemaattiset valmiudet)
- Innostun liikkumaan -tsekkiä (motoriset taidot)
- Kielipeda (suomen kielen arviointi)
- Havainnointikaavake (kokonaisvaltainen kehitys)

Ryhmän pedagogista toimintaa arvioidaan seuraavien lomakkeiden avulla:

- Kielipeda: kielitietoisuuden oppimisympäristön arviointi
- Sosiogrammi
- Suhdeympyrä
- Ryhmäkohtainen toimintasuunnitelma
- Oppimista tukevat opetusjärjestelyt -vuosikello

Pedagogisen dokumentoinnin vuosikello

Pedagogisen dokumentoinnin vuosikello on laadittu koko kaupungin tasolla ja tätä hyödynnetään esiopetusyksikössä.

<https://peda.net/forssa/varhaiskasvatus/lomakkeita/pedagoginen-dokumentointi/pedagogisen-dokumentoinnin-vuosikello/vuosikello-forssa-25-26-2-.pdf>

Oppimisen tuki

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea esiopetuksen toimintaa. Ne ovat keskeinen osa esiopetuksen toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien lasten osallisuuteen, oppimiseen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan

- lasten erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioidaan ottaen huomioon opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla huomioidaan lapsiryhmässä ilmenevät erilaiset lasten tarpeet
- opettajan kykyä huomioida riittävästi lapsiryhmän tarpeet ja vahvuudet
- lapsiryhmässä tarvittaessa työskentelevien varhaisen tuen ohjaajien hyödyntämistä lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukena

Opetusryhmien muodostaminen

Koirjärven yksikössä esiopetusryhmä toimii omana pienennettynä ryhmänä, jossa on yhteensä 7 lasta. Opetus suunnitellaan huomioiden lasten kiinnostuksen kohteet, vahvuudet ja tuen tarpeet. Opetusta eriytetään tarpeen mukaan siten, että jokaiselle lapselle suunnitellaan omaa taitotasoaan vastaavaa toimintaa. Sopivan vaikeustason opetuksen kautta

huomioidaan sekä oppimisessa pidemmällä olevat lapset että enemmän tukea tarvitsevat lapset.

Pedagogiset järjestelyt ja ratkaisut

Esiopetusyksikössä huolehditaan ennakkoidusta ja selkeästä päivärytmistä. Kuvitettu päiväjärjestys käydään päivittäin lasten kanssa läpi yhdessä. Kuvia käytetään myös jäsentämään ympäristöä ja toimintaa. Lisäksi kuvia hyödynnetään kielen kehityksen, toiminnan ohjauksen ja tunnesäätelyn tukena esiopetusryhmän tarpeiden mukaan.

Esiopetusryhmän opettaja vastaa siitä, että ryhmässä käytettävät pedagogiset työtavat ovat yhdessä sovittuja ja perusteltuja. Esiopetusryhmän henkilökunta pitää yhteisen palaverin viikottain, jossa tarkastellaan yhteisiä toimintatapoja ja ryhmän tarpeita. Toimintaa suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään yhdessä tiimipalaverien aikana. Esiopetusyksikössä työskentelevän varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen hyödynnetään sosiaalipedagogiikan näkökulmasta.

Esiopetusyksikössä hyödynnetään tarpeen mukaan erilaisia apuvälineitä lasten oppimisen tueksi. Käytössä olevia apuvälineitä ovat mm. istumatyyny, puristelulelut ja kuulosuojaimet.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot määritellään tarkemmin ryhmäkohtaisissa pedagogisen toiminnan suunnitelmissa, perustuen ko. lapsiryhmän tarpeisiin. Lisäksi jokaiselle esiopetuksessa olevalle lapselle laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma Päikkyy, jossa huomioidaan lapsen tarpeiden mukaiset oppimista edistävät opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtainen tuki.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia lapsia koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat:

- varhaiskasvatuksen opettajan antama opetuskielen tukiovetus, joka on eri tiedonalojen kielen ja käsitteiden oppimista tukevaa opetusta
- varhaiskasvatuksen opettajan antama yleinen tukiovetus osana esiopetustoimintaa
- varhaiskasvatuksen erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Esiopetusyksikön kuvaus edellä mainittujen järjestelyjen toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä tiedossa oleviin tarpeisiin perustuen. Työn- ja vastuunjaon määrittely.

- periaatteet opetuskielen tukiovetuksen ja yleisen tukiovetuksen toteuttamiseksi
- periaatteet varhaiskasvatuksen erityisopettajan antaman opetuksen järjestämisestä (vrt. yhteisopettajuuden työtapojen määrittely ko. yksikössä)

Esiopetusyksikössä opettajan antama yleinen tukiovetus toteutuu lasten tarpeiden mukaan pienemmissä ryhmissä. Yleisen tukiovetuksen pienempi ryhmä suunnitellaan pidempikestoisesti vastaamaan lasten tuen tarpeita. Esiopetusryhmän opettaja tekee yhteistyötä erityisopettajan kanssa yleisen tukiovetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Opettajan antama opetuskielen tukiovetus suunnitellaan lasten tarpeiden mukaisesti. Opetuskielen tukiovetuksessa käytetään Roihukset -materiaalia ja vahvaa visuaalisuutta. Lasten suomen kielen arviointiin käytetään Kielipeda -arviointia. Opettajan antama opetuskielen tukiovetus suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä erityisopettajan kanssa.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä toteutuu lähtökohtaisesti koko esiopetusryhmän kanssa yhteisopetuksen keinoin. Tavot toteuttaa opetusta sovitaan esiopetusryhmän tarpeiden mukaisesti yhdessä esiopetusryhmän opettajan kanssa.

Lapsikohtaiset tukitoimet

Mikäli lasta ei voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai tukitoimia on tarpeen jatkaa säännöllisesti, on hänelle annettava lisäksi lapsikohtaisia tukitoimia.

Lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun lapsen opettajat katsovat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä tukemaan lapsen oppimista ja esiopetukseen osallistumista. Huoltajat voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyydestä.

Myös silloin, jos lapsikohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että lasta ei esiopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen esiopetuksen alkamista.

Lapsikohtaisia tukitoimia annetaan säännöllisesti tuen tarpeen arvioinnin ja suunnitelman sekä näiden perusteella tehdyn hallintopäätöksen mukaisesti.

Lapsikohtaisia tukitoimia ovat:

1. erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
2. erityisopettajan opetus pienryhmässä kokoaikaisesti
3. opetukseen osallistumisen edellyttämät lapsikohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet perusopetuslain 31 §:n nojalla annettuina.

Lapsikohtaiset tukitoimet perustuvat lapsen yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään lapsen etu huomioon ottaen ensisijaisesti lapsen omassa esiopetusyksikössä. Lapsikohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien ja muun esiopetusryhmän henkilöstön välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa erityisopettajan konsulttaatiota ja monialaista yhteistyötä.

Lapsikohtaiset tukitoimet suunnitellaan ja arvioidaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua arviointipalaveriin vähintään 2 kertaa lukuvuoden aikana ja tarvittaessa useammin tarpeen mukaan. Lapsikohtaisista tukitoimista tehdään tuen suunnitelma, jossa kuvataan tukitoimet ja tukitoimet toteutetaan tämän suunnitelman pohjalta. Lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnista sekä tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laadinnasta ja kirjaamisesta Wilmaan vastaa varhaiskasvatuksen opettaja. Tuen tarpeen arvioinnissa ja suunnitelman laadinnassa on mukana varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Tarvittaessa suunnitelman laadinnassa hyödynnetään lisäksi monialaista yhteistyötä, ensisijaisesti opiskeluhoitopalveluiden kanssa. Monialaisten yhteistyötahojen koollekutsumisesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja huoltajien kanssa sovitun mukaisesti. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa päätöksentekoon liittyvästä Hallintolain mukaisesta huoltajien kuulemisesta ja sen kirjaamisesta. Päätöksentekoon tarvittavat asiakirjat kokoaa varhaiskasvatuksen johtava erityisopettaja ja toimittaa päättävälle viranhaltijalle, Akvarellin koulun rehtorille. Päätöksen jakelu huoltajille tapahtuu varhaiskasvatuksen johtavan erityisopettajan toimesta.

Koirjärven esiopetusyksikössä lapsikohtaisena tukitoimena annettava varhaiskasvatuksen erityisopettajan opetus toteutuu pääasiallisesti muun opetuksen yhteydessä säännöllisesti annettavana opetuksena yhteisopetuksen keinoin. Lisäksi erityisopettaja voi antaa lasten yksilöllisten tuen tarpeiden mukaista pienryhmäopetusta.

Tapahtumat ja juhlat

Tapahtumakalenteri

Elokuu	Tapahtuma	Osallistujat	Vastuuhenkilöt/ järjestäjät
	Puutarhajuha pihalla	koko talon väki	vihreän lipun väki
Syyskuu			
10.9.2025	Vanhempainilta	huoltajat	henkilökunta

Lokakuu			
Marraskuu			
17.-23.11.2025	Lastenoikeuksien viikko	koko päiväkoti	henkilökunta
Joulukuu			
	Joulujuhla		
Tammikuu			
Helmikuu			
Maaliskuu			
23.3.-10.4.2026	Varhaiskasvatuksen näyttely	Kaikki Forssan varhaiskasvatusyksiköt. Teema sadut.	
Huhtikuu			
	Kevätnäyttely vinkkelissä		
Toukokuu			
	Kevätjuhla		

Päivitetään kauden aikana.

Päiväkodin juhat

Juhlia järjestetään vuoden kierron sekä lasten toiveiden mukaisesti erillään tai yhdessä koulun kanssa. Vihreän lipun raati, joka koostuu koulun sekä päiväkodin lapsista ja henkilökunnasta, suunnitelee ja toteuttaa myös erilaisia tapahtumia/juhlia kauden aikana.

Uskonnolliset tilaisuudet

Suomessa oppilaitoksissa on useita perinteisiä juhlia, kuten joulujuhla, kevätjuhla ja itsenäisyyspäivän juhla. Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset päättävät juhlista ja niiden sisällöstä. Juhliin voi sisältyä myös joitakin uskontoa viittaavia elementtejä. Tällaiset juhlatraditiot ovat osa suomalaista kulttuuria. Juhlaan mahdollisesti sisältyvän yksittäisen virren laulamisen johdosta juhlaa ei voida uskonnollisen suvaitsevaisuuden nimissä pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavana tilaisuutena (perustuslakivaliokunnan mietintö 10/2002 vp, 2/2014 ja vp16/2021 vp). Esiopetuksessa lukuvuonna 2025–26 järjestettävät juhat, joulujuhla ja kevätjuhla, eivät ole uskonnollisia tilaisuuksia.

Päiväkodin ulkopuolinen toiminta

Lounais-Hämeen musiikkiopisto järjestää Kojjärven koulu-päiväkodin tiloissa musiikkileikkikoulua perjantaisin klo.14.45-16.00.

Yhteistyö

Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö

Teemme päivittäin yhteistyötä huoltajien kanssa tuonti- ja hakutilanteissa. Huoltajat pystyvät lukemaan toiminnasta myös ryhmän peda.net sivuilta blogin muodossa. Pääsääntöisesti viestintä tapahtuu päiväkodin ja kodin välillä Päikyn kautta. Eskareiden tuensuunnitelmat tulevat näkymään Wilmassa. Jokaisen huoltajan kanssa tullaan käymään leops-keskustelu kauden aikana. Huoltajien toiveet toimintaa kohtaan kerätään vanhempainillan yhteydessä kauden alussa. Toiveita kuullaan myös leops-keskusteluissa sekä päivittäisissä keskusteluissa. Forssan esioppilaiden huoltajien näkemyksiä on selvitetty kyselyllä keväällä 2025 seudullisen esiopetuksen esiopetussuunnitelman päivittämisen ohessa .

Vanhempainyhdistys

Yksikössä toimii aktiivinen kannatusyhdistys.

Kojjärven koulun ja päiväkodin kannatusyhdistys ry tukee, kehittää ja ylläpitää Kojjärven alueen opetus ja varhaiskasvatus toimintaa. Toiminnassaan yhdistys ottaa huomioon kestävä elämäntavan periaatteita. He hankkivat tarvikkeita ja opetusvälineitä, leluja ja liikuntavälineitä. Rahoittavat retkiä ja järjestävät tapahtumia, kerhoja ja kursseja. He pitävät huolta luistinkentän, piha-alueen ja laavun viihtyvyydestä sekä turvallisuudesta. He tekevät tiivistä yhteistyötä kanssamme ja vastaavat henkilökunnan ja lasten tarpeisiin ja toiveisiin mahdollisuuksien mukaan.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Koulun kanssa tehdään yhteistyötä pääsääntöisesti yhteisten tapahtumien sekä aktiviteettien kautta. Pääasiassa yhteisten tapahtumien suunnittelusta vastaa vihreän lipun raati, johon kuuluu myös kaksi esikoululaista. Tiedonsiirrot koulun kanssa sovitaan yksilökohtaisesti koulun ja esiopetuksen henkilökunnan välillä. Huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua tiedonsiirtokeskusteluun.

Tiedonsiirtokeskustelun aikataulun organisointi käynnistyy, kun tulevien esikoukulaisten tulevat koulut/luokat ovat selvillä. Lapsikohtaisia tukitoimia saavien lasten tiedonsiirrot järjestetään yksilöllisesti yhteistyössä huoltajien kanssa. Koulut vastaavat kouluun tutustumisista.

Kulttuurikasvatus

Forssan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma on laadittu vuonna 2017 (päivitetty 2021). Suunnitelmaa päivitetään parhaillaan ja päivittytyö valmistunee syksyn 2025 aikana.

Muut yhteistyötahot

Teemme yhteistyötä eri yhteistyötahojen/urheiluseurojen kanssa sovituksi. Kuluneina vuosina meille on tultu pitämään muun muassa lajikokeiluja koripallon, ringeten sekä salibandyn kautta.

Esioppilaamme on mukana myös Forssan kaupungin järjestämässä liikuntapassikampanjassa.

Kojjärven koulu-päiväkodillä käy jokatoinen viikko kirjastoauto, johon päiväkodin lapset pääsevät omalla vuorollaan.

Lasten osallisuus

Lasten Forssa valtuusto

Osallistumme Lasten Forssa valtuustoon kutsuttuna.

Toimintatavat ja menetelmät lasten osallisuuden edistämiseksi

Esiopetuksen toimintaperiaatteena ja arvoperustana korostetaan lasten osallisuutta. (ks. esiopetuksen toimintaperiaate ja arvoperusta.) Esiopetusyksikössä toimitaan lapsiystävällinen kunta periaatteiden mukaisesti. Vietämme lasten oikeuksien viikkoa 17.-23.11.2025. Hyödynnämme materiaalia lapsenoikeuksienviikko.fi sivustolta.

Lapset ovat olleet osallisina seudullisessa esiopetuksen opetussuunnitelman päivitystyössä heille osoitetun haastattelun muodossa.

Päiväys ja allekirjoitukset

Forssassa 16.9.2025

Anna Peltonen

Päiväkodin johtaja